

Opisno ocenjevanje pri tujem jeziku v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju: od teorije k praksi

Mag. Leonida Novak
Dr. Sandra Mršnik
Berta Kogoj
Zavod RS za šolstvo

Povzetek: Opisno ocenjevanje je oblika ocenjevanja, pri kateri se z besedami izrazijo učenčevi učni dosežki. V prispevku so predstavljena teoretična izhodišča opisnega ocenjevanja in predlogi za njegovo izvajanje pri pouku tujega jezika v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. V prispevku so navedene izpeljave temeljnih pojmov in predlagane praktične rešitve načrtovanja, poučevanja, ugotavljanja in vrednotenja znanja pri tujem jeziku na zgodnji stopnji šolanja. **Ključne besede:** opisna ocena, dosežek, kriterij, sprotno spremljanje, povratna informacija. **Descriptive Assessment in Foreign Language Lessons in the 1st Educational Triad: From Theory to Practice. Abstract:** Descriptive assessment is a form of assessment in which the pupil's attainment is expressed in words/verbally. The paper presents the theoretical premises of descriptive assessment and suggestions for its implementation in foreign language lessons in the 1st educational triad (hereinafter: VIO). The paper lists the derivations of the basic terms and suggests practical solutions for the planning, teaching, determining and assessing knowledge in foreign language lessons at the early schooling level. **Key words:** descriptive assessment, attainment, criterion, formative assessment, feedback.

Uvod

Od vpeljave devetletne osnovne šole (šolsko leto 1999/2000) je opisno ocenjevanje postalo obvezno v prvih treh razredih osnovne šole, s spremembami Pravilnika o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli v letu 2013 pa se je v rednem programu ohranilo le v prvem in drugem razredu. Opisno ocenjevanje je oblika ocenjevanja, pri kateri je z besedami izražen učenčev dosežek. V opisni oceni je izraženo, kaj učenec zna in obvlada, česa morebiti še ne obvlada in kaj mora še narediti, da bo morebitne pomanjkljivosti odpravil (Razdevšek - Pučko, 1999). V začetku prvega vzgojno-izobraževalnega

obdobja prevladujejo ustno preverjanje in ocenjevanje ter preverjanje in ocenjevanje praktičnih, tehničnih in drugih dejavnosti. Pri predmetu tuji jezik v prvem in drugem razredu tako kot pri vseh predmetih ocenjujemo opisno, ne glede na status predmeta (neobvezni izbirni ali obvezni).

Opisno ocenjevanje – koncept, pojmi

Poučevanje tujega jezika v otroštvu je iz številnih razlogov, ki jih navaja Pižorn (2009, 29), izjemno občutljivo, zato opozarja na velik pomen ustreznega poučevanja. Učenje tujega jezika je namreč v tem obdobju umeščeno v nedokončan proces

usvajanja maternega jezika, v izjemno občutljivo obdobje otrokovega kognitivnega in čustvenega razvoja. Ravno tako je pomembno tudi ustrezno vrednotenje znanja. V podporo opisnemu ocenjevanju piše Razdevšek - Pučko (1995, po Spaulding, 1992), da so zgodnje in pogosto številčno ocenjevanje ter pretežno pisne oblike preverjanja postopki, ki neugodno vplivajo na oblikovanje otrokove samopodobe, na razvoj negativne motivacije, katere bistvena značilnost je strah pred neuspehom. Zaradi tega je treba poskrbeti za ustrezen prehod med opisnim in številčnim ocenjevanjem, in sicer z ustrezno povratno informacijo in vključitvijo učencev v oblikovanje kriterijev uspešnosti.

Ocenjevanje znanja je sestavina pouka in je vezano na potek učenja in poučevanja (npr. učni sklop). Če ocenjujemo na koncu učnega sklopa, potem je treba za znanja, ki so jih učenci pridobili v učnem sklopu, opredeliti standarde znanja in kriterije, po katerih jih bomo vrednotili. Načrtovanje učnih sklopov je pristojnost učitelja in učni sklopi lahko pri različnih učiteljih obsegajo različna znanja, spretnosti in veščine. Zaradi tega bo lahko tudi za ocenjevanje znanja drugačen/različen izbor znanj pridobljenega/usvojenega v učnem sklopu. V prvem in drugem razredu torej tudi pri tujem jeziku ocenjujemo opisno. Poglejmo si najprej različne opredelitve.

Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 52/2013) nas usmerja k razumevanju pojma ocenjevanje znanja v širšem smislu, ki ni le dajanje ocen v kakršni koli obliki (npr. številčne, opisne), saj pravi, da je ocenjevanje ugotavljanje in vrednotenje, **v kolikšni meri učenec dosega cilje oziroma standarde znanja** (poudarek avtorice), ter se opravi po obravnavi novih vsebin iz učnega načrta in po preverjanju znanja.

Pravilnik (prav tam) tudi opredeli, da se z opisnimi ocenami z besedami izrazi, kako učenec napreduje glede na opredeljene cilje oziroma standarde znanja v učnem načrtu. Tako pravilnik zavezuje učitelja, da opiše tako učenčeve dosežke kot njegov napredek, oboje glede na cilje in standarde v učnem načrtu.

Komljanc (1995, 29) opredeli opisno oceno kot analitično ocenjevanje, katerega bistvo je razčlenjevalni pristop. Po tem se bistveno razlikuje od tradicionalnega številčnega ocenjevanja, ki

učenčevo znanje ocenjuje globalno, z eno samo številko. Rutar Ilc (2003, 175) piše, da je opisna ocena praviloma opredeljena kot opis dosežka glede na posamezne cilje, medtem ko Marentič Požarnik (2003) opisno oceno predstavi kot opisno ali analitično opisovanje učenčevih dosežkov glede na učne cilje, dodaja pa tudi pomen učenčevih sposobnosti, predhodnih dosežkov itn.

Priprava opisne ocene, če naj bi bila, kot pravi Japelj Pavešič (2003), dobra povratna informacija, zahteva od učitelja sprotne zapise, komentarje k otrokovim izdelkom, zapise o otrokovih dosežkih, na temelju katerih naj bi učitelj natančno vedel, kaj otrok ve in zna. Opisna ocena naj bi vključevala zapis o doseženih ciljih, opozorilo o morebitnih pomanjkljivostih, primerjavo z otrokovimi prejšnjimi dosežki in usmeritve za nadaljnje delo – vaje, ponavljanje, napotki, usmeritve (prav tam). Glavna prednost opisnega ocenjevanja je v dajanju dobrih sprotnih povratnih informacij, ki konkretno usmerjajo učenčevo nadaljnje učenje in ga spodbujajo (Marentič Požarnik 2000, 276).

Na podlagi teh in drugih opredelitev lahko povzamemo, da je opisna ocena individualizirana analitična povratna informacija o učenčevih dosežkih na različnih področjih učenčeve dejavnosti, medtem ko je opis dosežka z besedami izražen opis napredka učenca glede na postavljene kriterije, ki izhajajo iz ciljev in področij ocenjevanja.

Ob tem se nam pojavita še dva pojma, ki ju v procesu ocenjevanja ne moremo zaobiti, in sicer področje spremljanja in ocenjevanja ter kriteriji ocenjevanja. O prvem Žakelj (2012, po Sentočnik) pojasni, da so področja spremljanja tista znanja, spretnosti in veščine, za katere želimo, da bi jih udeleženci izgrajevali in razvijali v procesu izobraževanja, in se navezujejo na cilje predmeta. V primeru tujega jezika v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju in izhajajoč iz učnega načrta Tuji jezik (2013), so področja, na katerih spremljamo učenčev napredek:

- poslušanje in slušno razumevanje,
- govorno sporočanje in sporazumevanje,
- branje in bralno razumevanje,
- pisanje in pisno sporazumevanje.

Napredek učenca torej v skladu z učnim načrtom spremljamo in preverjamo na vseh področjih, na katerih učenec usvaja znanje¹ v posameznem razredu, ocenjujemo pa v prvem in drugem raz-

redu samo poslušanje in slušno razumevanje ter govorno sporočanje in sporazumevanje, v tretjem razredu pa še branje in bralno razumevanje.

Da bi lahko znanje, spretnosti in veščine učenca ocenili veljavno, zanesljivo in objektivno, moramo opredeliti kriterije² na vsakem od navedenih področij spremljanja. Rutar Ilc (2000, po Frederiksen in Collins) kriterije pojmuje kot tisto, kar hočemo meriti in prek tega tudi spodbujati. Lahko izhajamo tudi iz opredelitve SSKJ, ki kriterij opiše kot tisto, kar služi kot osnova za vrednotenje, primerjanje ali presojanje. Na podlagi tega lahko kriterije definiramo kot lastnosti izbranih področij, ki jih opredeljujemo kot kakovostna in omogočajo izčrpno, poglobljeno in kvalitativno povratno informacijo o znanju, spretnostih, veščinah in zmožnostih.

Pojma kriterij ne smemo enačiti s pojmom opisni kriterij. Opisni kriteriji so sestavljeni iz področij spremljanja, kriterijev in opisnikov. Opisni kriteriji nam omogočajo izčrpno, poglobljeno in kvalitativno povratno informacijo o različnih vidikih znanja, o raznovrstnih procesih in veščinah (Bačnik, 2008). Tako opredelitev opisnih kriterijev lahko ponazorimo s primerom:

- **PODROČJE:** govorjenje in govorno sporočanje;
- **KRITERIJ:** smiselnost odgovora na vprašanje in širina jezikovnih izraznih sredstev;
- **OPIS DOSEŽKA:** Jaka smiselno in jezikovno bogato (v popolnih povedih) odgovori na vprašanje.

Ob vpeljavi devetletne osnovne šole in s tem obveznega opisnega ocenjevanja se je vzpostavil tudi t. i. koncept opisnega ocenjevanja (Bela knjiga, 1995). Elemente tega koncepta, ki vsebuje tudi korake pred ocenjevanjem znanja, predstavljamo v luči opisnega ocenjevanja pri tujem jeziku v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju, dodajamo pa element, ki v konceptu manjka in je po naši presoji nujen, to je opisna ocena oz. opis dosežka po ocenjevanjih.

a) Spoznavanje stanja (ugotavljanje predznanja), katerega cilj je, da učitelj pri pouku načrtuje takšne dejavnosti, ki upoštevajo učenčevo predznanje

Učitelj mora pred poučevanjem narediti načrt spremljanja. Ugotavljanje predznanja izvajamo na začetku leta, pred posameznim učnim

sklopom oz. na začetku posameznega učnega sklopa in sproti pri vsaki učni uri.

b) Spremljanje procesov in učinkov učenja

Skozi proces ocenjevanja sproti in procesno ugotavljamo učinke učenja, doseganje in preseganje zastavljenih ciljev. Učitelj naj ustrezno načrtuje cilje, kar pomeni, da cilje operacionalizira in ustrezno taksonomsko opredeli (primerna zahtevnost). Skozi dejavnosti pri učencih spremlja močna in šibka področja znanj in spretnosti, otrokov interes, komunikacijo, stopnjo učnih in delovnih navad, učno uspešnost, način učenja, posebnosti. Učitelj tako skozi učne dejavnosti zbira dokaze o učenju in napredku učencev. Pomembna je odločitev o tem, kaj spremljati in kako, kar zahteva razjasnitev področij znanja in spretnosti ter kriterijev uspešnosti, iz katerih izhaja tudi sprotna povratna informacija učencem. Če torej pojmujeemo opisno oceno kot povratno informacijo, se lahko naslonimo na avtorja Williama (2013), ki opredeljuje pet ravni kakovostne povratne informacije:

- samo skromne povratne informacije (podajanje rezultata, npr. prav/narobe),
- samo povratna informacija (podana ocena in cilj, ki bi ga naj učenec dosegel),
- skromno formativno preverjanje (učencu podana informacija o pravilnih rezultatih in razlaga le-teh),
- srednje dobro formativno preverjanje (učencu podana informacija o pravilnih rezultatih in razlaga le-teh ter specifični napotki za izboljšanje rezultatov),
- učinkovito formativno preverjanje (učencu podana informacija o pravilnih rezultatih in razlaga le-teh ter specifične dejavnosti za izboljšanje rezultatov).

c) Opisna ocena (opisi dosežkov med šolskim letom)

Opisna ocena (opisi dosežkov) je z besedami izražen opis napredka učenca glede na postavljene kriterije, ki izhajajo iz ciljev/standardov in področij ocenjevanja. Nastane po posameznem ocenjevanju in se vpiše v redovalnico.

č) Priprava zaključne opisne ocene

Zaključna opisna ocena je povzetek opisnih ocen med šolskim letom. Namen zapisa

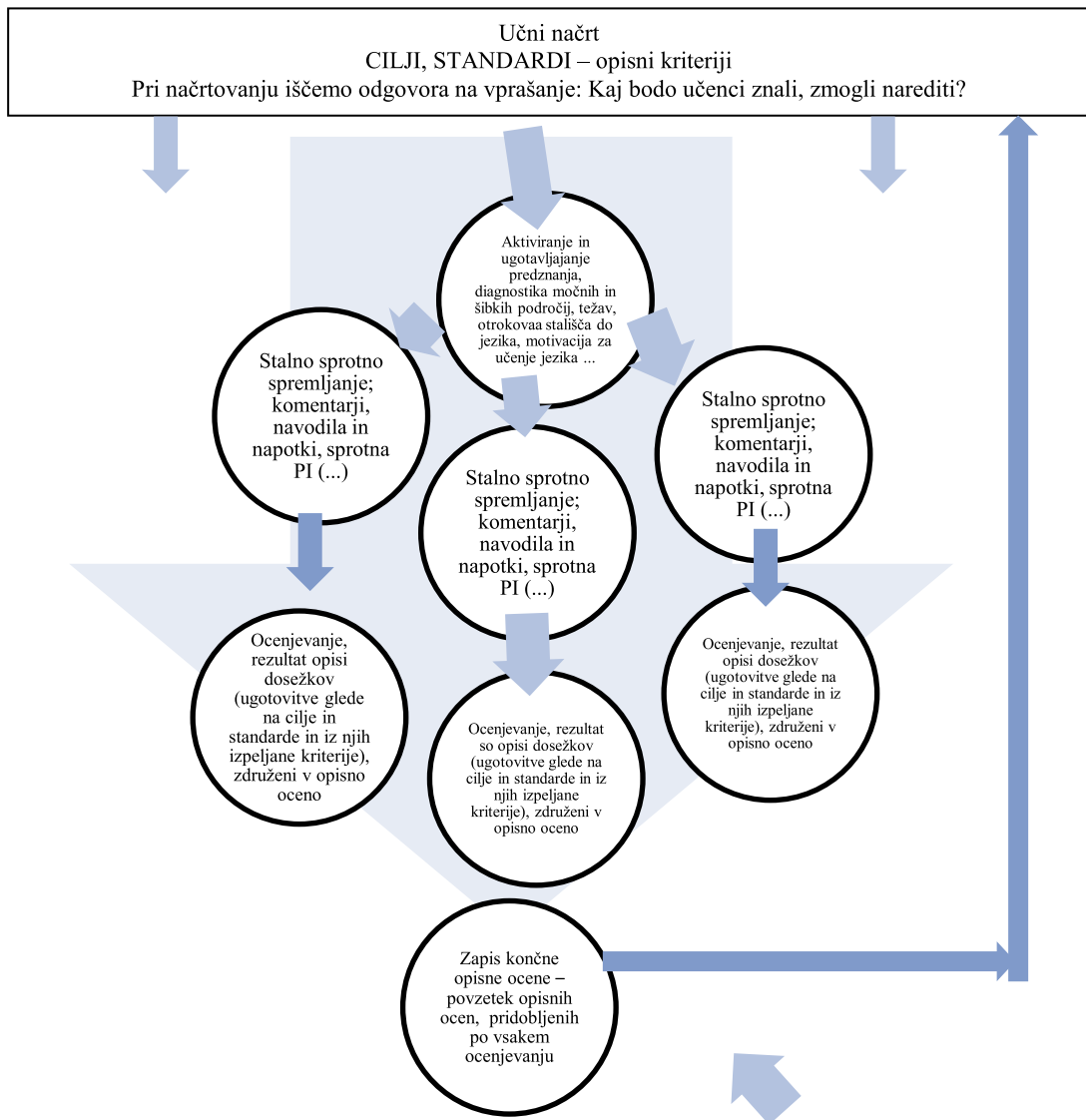
zaključne opisne ocene je sporočiti vrsto, kakovost in količino znanja učencu, staršem in učiteljem ob zaključku šolskega leta. V zaključni učenčevi opisni oceni učitelj smiselno sintetizira ugotovitve vseh izvedenih načinov ocenjevanja. V opisni oceni vključi ugotovitve o tem, katere standarde znanja je učenec dosegel in kako dobro ima razvita ta znanja oz. spretnosti. Zapiše pa tudi, katerih znanj in spretnosti, ki so opisani v UN v standardih znanja, učenec še ne dosega.

d) Prehod iz opisnega ocenjevanja na številčno ocenjevanje (v tretjem razredu)

V tretjem razredu znanje ocenjujemo številčno. Tudi številčno oceno je treba obrazložiti glede na kriterije in napredek posameznega učenca.

e) Dejavnosti strokovnega aktiva

Učitelji v strokovnem aktivu opredelijo opisne kriterije, ki vključujejo temeljna področja znanja in spretnosti, ki jih nameravajo razvijati pri tujem jeziku v posameznem razredu (standardi), možni nabor ključnih kriterijev znanja ter opise dosežkov za izbrane kriterije. Učitelj med šolskim letom avtonomno odbira opisne kriterije, glede na to, kaj je poučeval in kako ter kaj načrtuje, da bo ocenjeval.

Shema 1: Prikaz procesa opisnega ocenjevanja

Shema 1 prikazuje povezanost in prepletanje posameznih elementov koncepta opisnega ocenjevanja. Izhodišče so v učnem načrtu opredeljeni cilji in standardi znanja. Ti določajo, kaj bo učenec na koncu znal narediti, in s tem, kaj se bo učevalo in ocenjevalo. Iz standardov učitelj izpelje kriterije za vsa izbrana področja in jih lahko opremi z opisi kakovosti jezikovnega ravnanja (angl.

performance). Ko učitelj na podlagi kriterijev ovrednoti izkazano znanje učencev, to ubesedi v opisu dosežka. Če učitelj želi opisati še napredek, lahko to napravi tako, da eno ob drugo postavi opis prejšnjega in novega znanja ali pa eksplicitno besedno opiše pozitivno razliko med sedanjim in prejšnjim znanjem.

Preglednica 1: Primeri rabe zgoraj omenjenih pojmov pri predmetu tuji jezik v 2. razredu (in za področje branja in bralnega razumevanja v 3. razredu)

Področje (UN)	Kriteriji ³	Primeri opisov dosežkov po ocenjevanju
POSLUŠANJE IN SLUŠNO RAZUMEVANJE	Pravilnost prepoznavanja slušnega besedila v tujem jeziku	Mojca prepozna, da je poslušano besedilo v angleškem jeziku. Ali: Mojca med predvajanimi besedili v več tujih jezikih prepozna angleško.
	Razumevanje navodil	Matic razume kratka navodila, govorjena počasi in podprta z gestami. Ali (izražen napredek učenca): Matic razume sestavljena navodila, govorjena razločno.
	Razumevanje vprašanj oz. preprostega pogovora	Neva razume vprašanja, ki zadevajo njo (npr. osebni podatki, interesi). Mojca se na vprašanja odzove nebesedno (pokaže npr. ilustracijo, predmet ...).
	Prepoznavanje teme poslušanega besedila (npr. opis, umetnostno besedilo)	Marko prepozna temo besedila (npr. oblačila, opis učilnice). Ali: Lena prepozna glavno misel besedila in nekatere podrobnosti, ki podpirajo temeljno sporočilo (npr. v umetnostnem besedilu).
	Razumevanje izbranih podatkov (besede, besedne zveze)	Jaka v pesmici razbere določene podatke (npr. lastnost: barva, velikost ...).
	Ustreznost prepoznavanja okoliščin sporazumevanja	Rok v poskušani zgodbi razbere okoliščine sporazumevanja (kraj, govorci). Ali: Peter v dvogovoru prepozna vloge govorcev (otroci, starši).
GOVORNO SPOROČANJE IN SPORAZU- MEVANJE	Ustreznost poimenovanja	Nina poimenuje predmete (osebe, pojave) v svoji okolici.
	Zmožnost tvorjenja preproste besedne zveze/enostavne povedi	Maša se predstavi (npr. kdo je, koliko je stara, kje živi ...). Se predstavi in pove, kaj jo zanima. Juš predstavi sošolca (npr. družino, prijatelje ...).
	Ustreznost zanikanja, pritrjevanja	Tit razume vprašanja in se odzove na vprašanje (npr. nebesedno, z da/ne).

Področje (UN)	Kriteriji ³	Primeri opisov dosežkov po ocenjevanju
GOVORNO SPOROČANJE IN SPORAZU- MEVANJE	Ustreznost sporazumevanja v predvidljivih okoliščinah	Božo se v dialogu na vprašanja odziva nebesedno, vpraša in odgovori pa le, ko lahko to tudi pokaže (npr. ilustracijo, predmet ...). Ali: Jaka v dialogu odgovarja ustrezno, a v slovenščini. Mira se sporazumeva povsem po naučenem vzorcu.
	Smiselnost oblikovanja vprašanj in odgovorov ter širina jezikovnih izraznih sredstev	Marko na kratko in smiselno odgovori na preprosta vprašanja o predhodno obravnavani temi. Mitja smiselno in v celih povedih odgovarja na vprašanja. Pia tvori odločevalna vprašanja, a nepopolna.
	Smiselnost vljudnostnih fraz (zahvala, voščila ...)	Tinka se v pogovoru ustrezno odzove z vljudnostnimi frazami.
	Sodelovanje v pogovoru (sporazumevanje)	Jošt sodeluje v pogovoru, v pogovoru se odziva nebesedno ali s posamezno besedo oz. besedno zvezo. Ali: Blaž v pogovoru postavlja vprašanja in se besedno odziva. Postavlja vprašanja, odgovarja in usmerja sogovorca. Če ne razume, slovensko vpraša po pomenu.
BRANJE IN BRALNO RAZUME- VANJE – 3. razred	Razumevanje zapisanih preprostih in znanih besed/ besednih zvez	*3. razred: Matej prepozna zapis nekaterih besed in besednih zvez, ki so pogosto uporabljene pri pouku. Razume pomen nekaterih besed/besednih zvez, ko jih prebere ob ilustraciji/sliki.
	Ustreznost branja znanih povedi	Maja prebere in razume pomen kratkih povedi ob sliki.
	Razumevanje prebranih znanih povedi	Ronja pri samostojnem branju razume pomen kratkega besedila v slikanici.
	Razumevanje kratkih in ustrezno zahtevnih besedil	Žan pri branju s poslušanjem prepozna posamezne podatke v stripu.

Iz teh primerov opisov dosežkov bi lahko izpeljali opisno oceno (seveda v skladu z ocenjevalnimi dejavnostmi). Ta bi se glasila: *Neva razume vprašanja, ki zadevajo njo (npr. osebni podatki, interesi). Neva na kratko, smiselno odgovori na preprosta vprašanja o predhodno obravnavani temi. Prepozna glavno misel besedila in nekatere podrobnosti, ki podpirajo temeljno sporočilo (npr. v umetnostnem besedilu). Neva se predstavi (npr. kdo je, koliko je stara, kje živi ...). Se predstavi in pove, kaj jo zanima. Juš predstavi sošolca (npr. družino, prijatelje ...).*

Učni načrt (2013, 13) natančneje pojasnjuje zgoraj navedene kriterije o kakovosti govora učenca na tej stopnji. Pričakovane značilnosti učenčevega govora na tej stopnji so:

- učenci uporabljajo pogosto rabljeno (poučevano) besedišče, poimenovanja so še precej nezanesljiva (tudi napačna),
- v sporočanju opažamo odstopanja od jezikovne norme, ki so sestavni del procesa usvajanja/ učenja tujega jezika (prisotni so številni in raznovrstni odkloni in napake),

- učenci uporabljajo sporazumevalne strategije (z njihovo pomočjo premagujejo ovire v sporazumevanju, npr. če ne zna pravilno poimenovati v tujem jeziku, poimenuje v slovenščini, opiše, pokaže, vpraša, kako se temu reče v tujem jeziku ipd.),
- upoštevajo osnovna pravila medkulturnega sporazumevanja, primerna kognitivnemu in jezikovnemu razvoju učencev.

Naslednji primeri kažejo nabor možnih kriterijev za posamezna področja znanja, učitelj pa izmed teh kriterijev odbere ustrezne glede na to, kako je načrtoval in izvajal pouk. Kriteriji so mu v pomoč pri sprotnem spremljanju in pri ocenjevanju znanja in spretnosti. Ob vrednotenju otrokovega dosežka

učitelj natančno ve, po katerih kriterijih učenec dosega standarde znanja in po katerih ne. To mu je v pomoč pri podajanju povratne informacije.

Primerov opisov dosežkov, kot jih prikazuje preglednica 1, ne smemo razumeti kot kontrolni seznam, v katerem učitelj le s simboli označuje zapise doseženega znanja (npr. s plusi in minusi ali samo kljukicami), pač pa mora služiti kot podlaga za pomembne kvalitativne zaznamke, ki vplivajo na nadaljnje poučevanje in učenje. Opisi naj kažejo na močna in šibka področja učenčevega znanja in spretnosti.

Že med izvajanjem dejavnosti v procesu učenja in poučevanja učitelj razjasnjuje področja spremljanja, tako da jih tudi učenci razumejo in poznajo.

Primer 1: Določanje področij ocenjevanja, odbiranje ciljev in kriterijev

Razred: 2.

Način ocenjevanja: situacijska igra vlog

Področje: POSLUŠANJE IN SLUŠNO RAZUMEVANJE	
<p>Cilji</p> <p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo osnovne strategije poslušanja in slušnega razumevanja (pozorno poslušanje, razumevanje navodil); – razumejo pogosto rabljeno besedišče v skladu s predlaganimi vsebinami; – razumejo pogosto rabljene jezikovne strukture in sporazumevalne funkcije (pozdravi ipd.). 	<p>Kriteriji</p> <ul style="list-style-type: none"> – Razumevanje navodil, podprtih z gestami – Razumevanje besedišča – Razumevanje pomena pogosto rabljenih jezikovnih struktur
Področje: GOVORNO SPOROČANJE IN SPORAZUMEVANJE	
<p>Cilji</p> <p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uporabljajo besedišče z obravnavanih vsebinskih področij in osnovne jezikovne vzorce; – uporabljajo osnovne vzorce socialne interakcije (pozdravi, naslavljanja, zahvala, opravičilo) 	<p>Kriteriji</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uporaba osnovnega besedišča pri sporočanju/sporazumevanju – Uporaba osnovnih vzorcev socialne interakcije

Primer za pojasnitev

Učitelj oblikuje kriterije, po katerih bo spremljal in ocenjeval dosežke učencev: smiselnost uporabljenih vlnjdnostnih fraz, pravilnost in smiselnost oblikovanja vprašanj in odgovorov, sodelovanje v pogovoru.

Učitelj z učenci premisli in uvede nabor učencem razumljivih kriterijev, ki jim bodo v pomoč pri pripravi na dejavnost, s katero se bo ocenjevalo znanje – igro vlog, in tako hkrati uvede kriterije ocenjevanja.

IGRA VLOG (NA TRŽNICI) – Razčlenitev govornih dejanj	
<i>Učenec kupec pozdravi.</i>	<i>Učenec prodajalec odzdravi.</i>
<i>Kupec pove, kaj želi (poimenuje sadje, zelenjavo in pove količino tega).</i>	<i>Prodajalec ponudi.</i>
<i>Kupec vpraša za ceno.</i>	<i>Prodajalec pove ceno.</i>
<i>Kupec se zahvali in pozdravi.</i>	<i>Prodajalec odzdravi in se zahvali.</i>
<i>Kupec dodatno vpraša in/ali odgovori.</i>	<i>Prodajalec dodatno vpraša in/ali odgovori.</i>

Koraki pri opisnem ocenjevanju

Vsako ocenjevanje obsega tri faze: ugotavljanje usvojenega znanja, spretnosti in veščin (kar mora biti veljavno in objektivno), vrednotenje znanja (glede na postavljene kriterije) in interpretacija ocen (glede na uporabljene standarde in iz njih opredeljene kriterije in standarde znanja).

Tako učitelj pri tujem jeziku v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju izvede naslednje korake **od načrtovanja do izvedbe ocenjevanja**:

- načrtuje in opredeli, kaj bo ocenjeval in kako »globoko« (razjasnitev področij ocenjevanja, ciljev, standardov, kriterijev);
- izbere oz. pripravi naloge in dejavnosti za ocenjevanje;
- strukturira naloge oz. dejavnosti (razmislek o načinu in organizaciji ocenjevanja);
- interpretira ugotovitve o otrokovih dosežkih pri posameznih nalogah oz. dejavnostih v opisu dosežkov, ki jih združi v opisno oceno.

Preden predstavimo primer načrtovanja opisnega ocenjevanja, je treba opozoriti še na nujnost upoštevanja didaktičnih priporočil, ki so zapisana v petem poglavju učnega načrta za prvi tuji jezik v drugem in tretjem razredu. Med drugim piše, da

je v poučevanju *nesprejemljiv pristop naravnana na slovnico, saj se je treba osrediniti na razvijanje sporazumevalnih zmožnosti in napredek v komunikaciji* (UN, str. 14). Če izhajamo iz načela, da ocenjujemo tisto, kar poučujemo in utrjujemo, in če učni načrt za tuji jezik v drugem in tretjem razredu (str. 14–15) določa, da cilje predmeta uresničujemo s celostnim pristopom, z medpredmetnimi povezavami, s situacijsko naravnostjo, z igralnimi dejavnostmi ter z doživlajskimi in komunikacijskimi dejanji, potem je nujno tako organizirati in načrtovati tudi ocenjevanje. Umetne, neznane in stresne okoliščine, v katerih izpostavimo otroka v fazi ocenjevanja, so nedopustne.

Učitelj naj ponudi več raznolikih dejavnosti za ocenjevanje, tako da imajo učenci v prvem in drugem razredu možnosti pokazati znanje na obeh področjih (slušno razumevanje in govorno sporočanje). Tudi tu izhajamo iz naravnega zaporedja učenja tujega jezika, opisanega v učnem načrtu (str. 15), namreč da je prvi korak pri izgradnji jezikovnega znanja razumevanje, ter pri tem upoštevamo morebitno t. i. tiho dobo. Učitelj naj pripravi dovolj takšnih primerov, da imajo učenci možnost pokazati čim širše, tudi nepričakovano znanje (nad pričakovanimi cilji oz. standardi). Znotraj področij presodi, kaj je za učence lažje in

kaj težje, in tako uravnava tudi ocenjevanje. Temu pripiše »vrednost« (npr. v prvih mesecih učenja tujega jezika ima govor manjšo vlogo kot razumevanje slušnih sporočil, zato znanje tudi vrednoti s poudarkom na razumevanju).

Primer načrtovanja in izvedbe dejavnosti za ocenjevanje poslušanja in slušnega razumevanja ter govornega sporazumevanja pri prvem tujem jeziku v drugem razredu

Načrtovanje, opredelitev in razjasnitev standardov, ciljev, kriterijev, ki izhajajo iz poučevanja in učenja

Učitelj si torej najprej s pomočjo učnega načrta odgovori na vprašanja: Katere standarde znanja bom izbral za tokratno ocenjevanje? Kako bodo učenci pokazali, da jih dosegajo? Kaj bodo učenci na koncu znali, kaj bodo zmožni narediti?

Minimalni standardi in standardi znanja so (UN, str. 12–13):

Področje: POSLUŠANJE IN SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito spretnost/zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja. Pokaže jo tako, da:

- **razume pogosto rabljena in z gestami oz. mimiko podprta navodila za delo v razredu;**
- **razume izbrane podatke in nekatere podrobnosti** (besed, besednih zvez, fraz) v govornih besedilih z znano tematiko na podlagi vidnih in drugih opor.

GOVORNO SPOROČANJE IN SPORAZUMEVANJE

Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito spretnost/zmožnost govornega sporočanja in sporazumevanja. Pokaže jo tako, da sodeluje v kratkih in jasno strukturiranih sporazumevalnih dejavnostih v njemu

znanih okoliščinah, ki so povezane s cilji drugih predmetov v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju, in:

- **poimenuje konkretni svet okoli sebe** (stvari, osebe, dejanja, lastnosti, živali, predmete, kraje itn.) v neposredni okolici/na slikah ipd.;
- **se sporazumeva po vzorcih;**
- poizveduje in odgovarja na preprosta vprašanja;
- **pritrjuje, zanika, izraža počutje, zahvalo, voščila in dobre želje, vljudnostne fraze** ...

Naslednje vprašanje, ki si ga postavi učitelj, je: Kateri cilji bodo vključeni v ocenjevanje?

Področje: POSLUŠANJE IN SLUŠNO RAZUMEVANJE

Cilji

Učenci:

- razvijajo osnovne strategije poslušanja in slušnega razumevanja (pozorno poslušanje, razumevanje navodil, jezik razreda, razumevanje glavnih idej itn.),
- razumejo pogosto rabljeno besedišče v skladu s predlaganimi vsebinami,
- razumejo pogosto rabljene jezikovne strukture in sporazumevalne funkcije (pozdravi ipd.).

Področje: GOVORNO SPOROČANJE IN SPORAZUMEVANJE

Cilji:

Učenci:

- uporabljajo besedišče z obravnavanimi vsebinskimi področji in osnovne jezikovne vzorce,
- uporabljajo osnovne vzorce socialne interakcije – nebesedno podporo v govoru (npr. mimika, geste), jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja) in nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo),
- se besedno odzivajo na slišano ali prebrano,
- se preizkušajo v spontanem sporazumevanju v tujem jeziku.

Strukturiranje naloge oz. dejavnosti (razmislek o načinu in organizaciji ocenjevanja)

Pižorn (2009, 312) opredeljuje lastnosti jezikovnih dejavnosti/nalog, ki so vključene v proces preverjanja/ocenjevanja. Piše, da na jezikovno ravnanje otroka med drugimi vplivajo tudi lastnosti okolja, jezikovnega vnosa, pričakovanega iznosa ter soodvisnost vnosa in iznosa. Pižorn (2009, po Zangl, 2000) navaja ugotovitve, da okoliščine, ki omogočajo igre in v katerih se otroci počutijo varne, omogočajo otrokom, da v večji meri pokažejo svoj jezikovni napredek.

Pred opredelitvijo nalog in dejavnosti učitelj razmisli še o vsebini drugih predmetov, ki jo bo uporabil za ocenjevanje doseženih ciljev pri učencih. Iz 11. člena Pravilnika o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 52/2013) izhaja, da je tuji jezik tisti predmet, ki ga ocenjujemo najmanj trikrat v šolskem letu, in večina teh ocen ne sme biti pridobljenih s pisnimi izdelki. To je glede na naravo predmeta, v učnem načrtu zapisane standarde znanja in na stopnjo znanja povsem razumljivo, zato za ocenjevanje uporabimo podobne igralne okoliščine kot pri poučevanju, pa tudi igre vlog, predstave, simulacije ipd., s katerimi ocenjujemo slušno-govorne spretnosti/zmožnosti učencev.

Primer dejavnosti za ocenjevanje

Vsebina: Na tržnici (vsebine: nakup sadja in zelenjave, denar, naravna števila)

Izbira besedila: nakupovalni listek in cenik (oba v obliki piktograma)

Način: situacijska igra vlog

Potek

Učitelj učencem poda navodila (v ciljnem jeziku). Pove jim, da morajo na tržnici kupiti prikazano sadje in zelenjavo (oseba A). Njihovi sošolci bodo prodajalci sadja in zelenjave (oseba B).

Primer jezikovnega vnosa (navodila):

A: You are at the market. Buy fruit and vegetables in the pictures. (Ask about the price and pay.)

B: You sell fruit and vegetables. (Tell the price and collect money.)

Učitelj da učencem nekaj časa za pripravo, nato pa v dvojicah odigrajo prizor. Učitelj učenca usmerja, podpira. Učenci, ki so že bili na vrsti, opazujejo in po končani igri vlog ene dvojice podajo povratno informacijo s pomočjo kriterijev. Učenci lahko uporabljajo različne kartice. O kriterijih za igro vlog se je učitelj z učenci dogovoril že v procesu poučevanja in učenja.

Pogosto se učitelj ukvarja s tem, kako organizirati ocenjevanje znanja. Priporočamo, da izvajate enake oblike in načine dela kot v fazi učenja in poučevanja. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju so zelo zaželeni t. i. kotički ali centri aktivnosti. Tako lahko učitelj ocenjuje znanje npr. štirih učencev, drugi pa so zaposleni z drugimi dejavnostmi, ali še bolje, z dejavnostmi, ki so vezane na ocenjevanje (npr. dobijo liste s sličicami pojmov, ki jih bodo uporabljali pri dejavnostih). Dejavnosti naj si sledijo od poslušanja do govorjenja, lahko se vmes prepletajo. Vsak učenec naj ima priložnost pokazati razumevanje in se besedno odzivati oz. se sporazumevati ter sporočati. Pri učencih, ki ustrezno govorijo (npr. poimenujejo), ni treba preverjati tudi razumevanja istih pojmov, pri drugih pa.

Predstavljamo primer organizacije pouka, ko poteka tudi ocenjevanje. Učenci med postajami oz. centri krožijo in z učiteljem se srečajo na eni

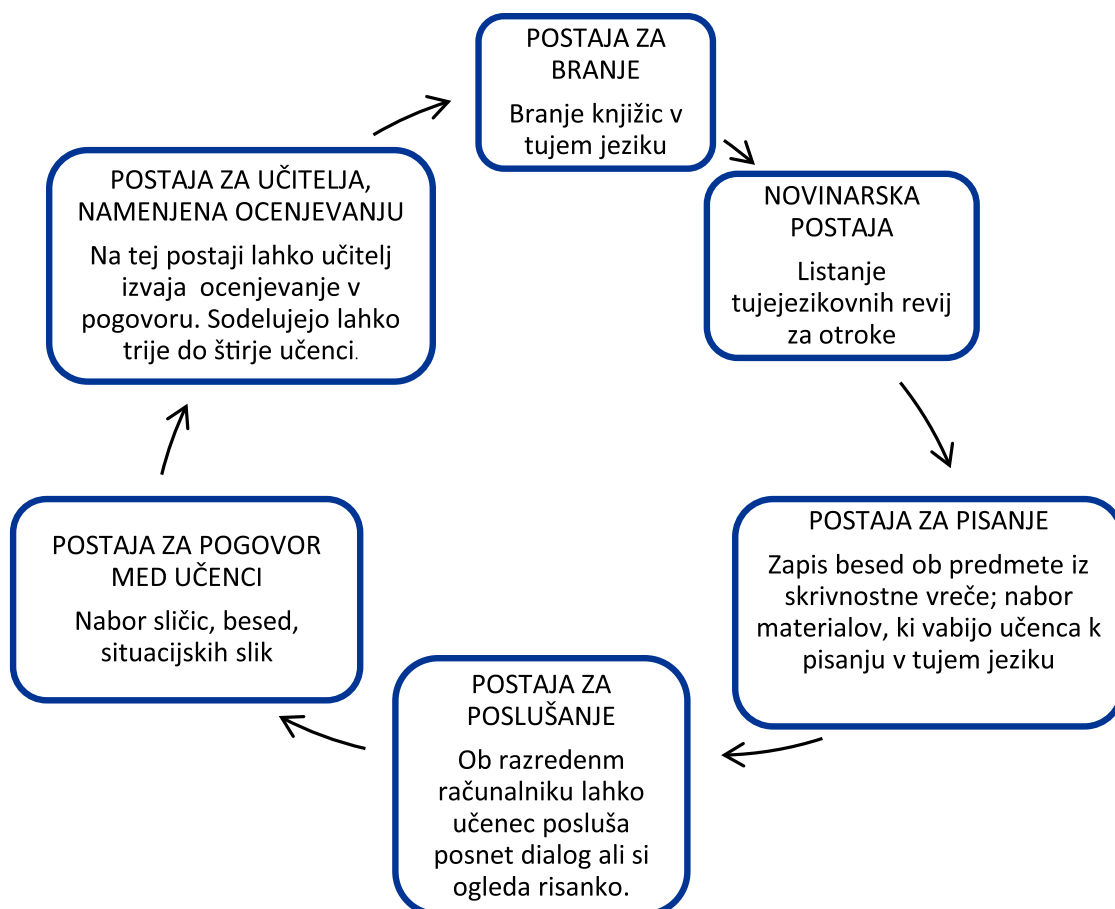
od postaj, na kateri jih ta ocenjuje. Na drugih postajah učenci delajo samostojno oz. v parih ali skupinah.

Opredelitev področja ocenjevanja in kriterijev

Interpretiranje otrokovega dosežka pri posameznih nalogah/dejavnostih v opisu dosežka

Ob spremljanju igre vlog učitelj presoja glede na postavljene kriterije. Obenem ugotavlja, katero in kakšno znanje izkazuje učenec A ter katero in kakšno učenec B.

Možen primer dialoga oz. pričakovani (idealni) iznos:

Schema 2: Organizacija dela po postajah

Preglednica 2: Opredelitev področij, ciljev, standardov in kriterijev ocenjevanja

PODROČJE	CILJ	STANDARD	KRITERIJ
Poslušanje in slušno razumevanje	Učenci: <ul style="list-style-type: none"> – razumejo pogosto rabljeno besedišče; – razumejo pogosto rabljene jezikovne strukture in sporazumevalne funkcije; – se besedno odzivajo. 	Učenec razume izbrane podatke in nekatere podrobnosti (besed, besednih zvez, fraz) v govorjenih besedilih z znano tematiko na podlagi vidnih in drugih opor.	<ul style="list-style-type: none"> – Razumevanje navodil (podprtih z gestami in mimiko) za delo v razredu – Razumevanje podatkov
Govorjenje in govorno sporočanje	<ul style="list-style-type: none"> – Učenci znajo uporabiti besedišče iz obravnavanih vsebinskih sklopov. 	Poimenuje konkretni svet okoli sebe v neposredni okolici/na slikah ipd.	<ul style="list-style-type: none"> – Pravilnost poimenovanj (ocenjuje se znotraj sporazumevanja, ne ločeno)
	Učenci: <ul style="list-style-type: none"> – se usposobijo za govorno sporazumevanje; 	Se sporazumeva po vzorcih.	<ul style="list-style-type: none"> – Smiselna uporaba govornih vzorcev v novih okoliščinah – Ustreznost odzivanja na sogovorca (učitelja, sošolca) <ul style="list-style-type: none"> – v kolikšni meri se odziva v ciljnem tujem jeziku v primerjavi z odzivanjem v maternem oz. učnem jeziku
	<ul style="list-style-type: none"> – se usposobijo za govorno sporazumevanje; 	Poizveduje in odgovarja na preprosta vprašanja.	<ul style="list-style-type: none"> – Ustreznost postavljanja vprašanj – Smiselnost odzivov na vprašanja (odgovorov)
	<ul style="list-style-type: none"> – učenci znajo uporabiti osnovne vzorce socialne interakcije. 	Pritrjuje, zanika, izraža zahvalo itd.	<ul style="list-style-type: none"> – Ustreznost pritrjevanje – Ustreznost zanikanja – Ustreznost izražene zahvale, prošnje itd.

Učenec A: Hello.
 Učenec B: Hello.
 Učenec A: A kilo of pineapples, please.
 Učenec B: Here you are.
 Učenec A: Thank you.
 Učenec A: Anything else?
 Učenec B: No, thanks. (That's fine).
 Učenec A: That's 5 Euros.
 Učenec B: Here you are.
 Učenec A: Thank you. (Here's 5 Euros change). Good-bye.
 Učenec B: Bye.

Najverjetneje večina učencev še ne bo pokazala takih sporočanjskih zmožnosti in bodo njihovi samostojni dialogi veliko bolj fragmentarni, npr. učenci ne bodo tvorili celih in pravih povedi, nekateri bodo imeli kljub možnosti izbire sadja in zelenjave še težave s priklicem angleških poimenovanj, ta bodo slabo razumljiva ipd. Pri vrednotenju govora se tako naslonimo še na opis značilnosti učenčevega govora v standardih znanja (UN, 13) in ugotovimo, ali je učenec dosegel sporazumevalni namen (namen sporočanja). Na podlagi opredeljenih kriterijev in navedene dejavnosti bi ugotovljeno znanje lahko zapisali v opisu dosežkov kot:

Metka razume učiteljeva navodila – podatke in podrobnosti, kar dokaže z ustreznim izvajanjem dejavnosti. Sodeluje v igri vlog in se besedno odziva. Razume osnovne pozdrave in ustrezno odgovori. V pogovor se ustrezno vključi in tvori ustrezna vprašanja ter odgovore. V igri vlog uporabi znano besedišče in z njim pravilno poimenuje. Se zahvali in pozdravi, zanika in pritrdi.

Janko razume učiteljeva navodila v tujem jeziku ob večkratni ponovitvi in prikazih. V pogovor se vključi na zunanjo spodbudo in podporo, ki jo potrebuje tudi pri tvorbi vprašanj/sodelovanju v dialogu (v obliki sprotnih usmeritev v tujem jeziku). Njegov govor je fragmentaren. Upoveduje v posameznih besedah, sporazumevalni namen doseže le deloma.

Za celo opisno oceno pa je treba imeti opise dosežkov za znanje, ki ga učenec pokaže z več dejavnostmi na vseh področjih, ki se ocenjujejo. Po ocenjevanju sledi tudi refleksija s samovrednotenjem in/ali vrstniškimi vrednotenjem. Priporočljivo je učenca kdaj tudi posneti, da opazuje sam sebe v komunikaciji z drugimi in ovrednoti svoje znanje. Vrstniško vrednotenje lahko izpeljemo tako, da učenci s pomočjo kriterijev presojujejo, kako dobro je sošolec opravil nalogo in kaj bi priporočali, da naj izboljša. Izjave, ki jih lahko pričakujemo od učencev v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju, so npr.: *Nika pozna veliko angleških besed. Tina je govorila tako, da sem jo lahko razumel. Metka se je pozabila zahvaliti.*

Zapis končne/zaključne opisne ocene

Končna opisna ocena ni »lepljenje« sprotnih opisov dosežkov, pač pa njihova sinteza. Učitelju naj bodo pri sintezi v pomoč področja spremljanja oz. vrednotenja. Gre za iskanje odgovorov na vprašanje, kako je učenec napredoval na področju poslušanja, govornega sporazumevanja ipd. Desno je navedenih nekaj primerov opisnih ocen⁴ učencev na koncu drugega razreda, ki pa ne odražajo ocenjevanja istih znanj med letom, so le primeri.

Taja razume učiteljeva vprašanja in navodila, kar dokazuje s smiselnim odzivom nanje, z izvajanjem naročenega oz. s sledenjem navodilom.

V igri vlog in z lutkami se zna zahvaliti in pozdraviti v angleščini. Uporablja znano besedišče obravnavanih tem, ki ga smiselno vključi v pogovor s sošolci in učiteljico. Taja doživeto recitira znano pesem v angleščini.

Laura razume kratka navodila za delo, ki so izdatno podprta z gibi. V pravljičah (slikanicah) z znano tematiko razume pogosto rabljene besede in fraze ter nekatere jasno izražene podatke.

Najpogostejšega besedišča in pojmov obravnavanih tematskih sklopov še ne uporablja zanesljivo. Pri počasnem in razločnem govoru sogovorca zna pritrditi in zanikati v angleščini. Pri naravnem tempu govora se smiselno odziva v slovenščini. Doživeto recitira kratke pesmi.

Maks razume večino vprašanj in navodil ter se nanje odzove v slovenščini, včasih le nebesedno.

Prepozna večino besed iz obravnavanih vsebinskih sklopov (družinskih člani, promet, hišni ljubljenci, hobiji); nekaj jih tudi samostojno poimenuje v angleščini. Maks zna v angleščini pozdraviti, se zahvaliti in uporabljati nekatere besedne zveze. Ob pomoči slik zapoje naučeni pesmi.

Opomba: Del v poševnem tisku nakazuje učenkin dosežek na področju poslušanja in slušnega razumevanja, del v navadnem tisku pa na področju govorjenja in govornega sporazumevanja.

Priporočila učiteljem za kakovostno opisno ocenjevanje naj bodo:

- Izhodišče načrtovanja, izvajanja in ocenjevanja naj bo učni načrt za tuji jezik.
- Opisno ocenjevanje naj vključuje predlagane korake.
- Procese učenja in poučevanja tujega jezika uravnavamo s sprotno povratno informacijo, ki izhaja iz dogovorjenih kriterijev.
- Po opravljenih posameznih nalogah, dejavnostih, izdelkih podaja učitelj sprotno povratno informacijo, kar še ni opisna ocena.

- Pomembno je, da učitelj najde izraze za opis znanja za vsakega učenca posebej, saj kopije niso sprejemljive, kot tudi znanje dveh učencev ni povsem enako.
- Pozitivna naravnost ne pomeni, da smo slepi za težave, ampak jih skušamo odpraviti tako, da izhajamo iz tistega, kar otrok zmore, in ga tako motiviramo za to, da bi vložil napor v odpravo pomanjkljivosti. K pozitivni naravnosti sodi tudi to, da opišemo težave čim bolj konkretno, brez vnašanja svojih domnev, ki jih ne moremo argumentirati; da v zapisu otroka ne žalimo ali omalovažujemo. Opis pomanjkljivosti mora biti nedvoumen, jasen, vendar takten, korekten, lahko tudi z navedbo možnih ukrepov za odpravo težav. (Razdevšek Pučko, 2004, 2008)
- Kadar gre za pomanjkljivosti v znanju in težave pri učenju, potem je seveda treba omeniti tudi to, saj je ena od nevarnosti opisnega ocenjevanja tudi prepozno odkrivanje težav, pri katerih potrebujemo strokovno pomoč.
- Po posameznem ocenjevanju se oblikuje opis dosežkov.
- Končna opisna ocena je sintezni zapis opisov dosežkov iz redovalnice.
- Za vsako vrsto ocenjevanja se je treba ustrezno pripraviti.
- Učitelj naj napove ocenjevanje v smislu: »Od 15. do 30. novembra bomo ocenjevali znanje,« da iz ocenjevanja za učence ne delamo umetnih testnih in stresnih situacij.

Sklep

Ocenjevanje znanja mora biti objektivno, veljavno in zanesljivo. Poleg tega mora biti strokovno in ustrezno izveden postopek, ki se začne že pri načrtovanju. Kakovost ocenjevanja se poveča tudi s tem, ko učitelj uporablja različne načine ocenjevanja ob jasnih področjih in kriterijih ocenjevanja, kar mu omogoči bistveno lažje podajanje kakovostne povratne informacije tako ob številčni kakor tudi opisni oceni. Pri ocenjevanju je pomembno, da učitelji izhajajo iz učnega načrta za tuj jezik, predvsem iz ciljev in standardov znanja. Pri opredeljevanju, kaj bodo učitelji ocenjevali in kako, jim za podlago služijo njihove metode poučevanja in didaktični pristopi. Če so to avtentične okoliščine, prisotne v vsakodnevni dejavnosti, potem je njihova logična posledica, da tak način

ohranimo tudi pri ocenjevanju. V prispevku je predstavljen primer od načrtovanja do ocenjevanja pri tujem jeziku. V njem je izpostavljena vloga oblikovanja in upoštevanja kriterijev ocenjevanja. »Znati jezik ni cilj mlajših otrok, učencev, temveč vedno le sredstvo za uresničevanje določenih ciljev, potreb (hrana, pijača, pozornost). Ta funkcionalni vidik učenja/usvajanja jezika moramo upoštevati pri učenju jezika v šoli.« (S. Jazbec, 2015, po P. Bichsel, 1993) ■

Literatura in viri

1. Bačnik, A. (2008). *Mali slovarček izrazov*. Delovno gradivo. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
2. Cencič, M. (2000). Nekatere ključne značilnosti dobrega notranjega ocenjevanja. V: Krek, J., Cencič, M. (ur.), *Problemi ocenjevanja in devetletna osnovna šola*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani in Zavod RS za šolstvo, str. 99–113.
3. Čok, L., Šečerov, N., Skela, J., Zorman, A. (2011). Evropski jezikovni listovnik za učence v starosti od 6 do 10 let, Priročnik za učitelja. MIZŠ. Dostopno na http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/urad_za_razvoj_izobrazevanja/jezikovno_izobrazevanje/evropski_jezikovni_portfolijevropski_jezikovni_listovnik_ejl/.
4. Japelj Pavešič, B. idr. (2003). *Medsebojna povezanost standardov znanja, ocenjevanja znanja in dela za šolo*. Zaključno poročilo evalvacijske študije. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
5. Jazbec, S., Košak - Babuder, M. (2015). Didaktični poudarki učnega načrta. Elektronsko gradivo. Zreče: Uvodno strokovno usposabljanje osnovnih šol. Zavod RS za šolstvo.
6. Kač, L., Šečerov, N., Cajhen, S. (2013). Posodobitev pouka v osnovnošolski praksi – tuji jeziki. Zavod RS za šolstvo. Dostopno na <http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/pos-pouka-os-tujjezi-ki/#/1/> (12. 1. 2015).
7. *Koncept opisnega ocenjevanja* (1995). Interno delovno gradivo. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
8. Komljanc, N. (1997). *Opisno ocenjevanje v nižjih razredih osnovne šole*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
9. Komljanc, N. (1997). Izkušensko vrednotenje, Opisno ocenjevanje, Vodič za skupno vrednotenje, Vodič sodelovanja s starši. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
10. Komljanc, N., Novak, B., Mirt, G., Adlešič, G., Eržen, V. idr. (2008). *Didaktika ocenjevanja znanja*. Zbornik prispevkov. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
11. Krek, J. idr. (2004). Evalvacija opisnega ocenjevanja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju: zaključne opisne ocene ob koncu prvega in drugega razreda devetletne osnovne šole (sklepno poročilo evalvacijske študije). Elektronski vir. http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/evalvacija/2001/Porocilo_Evalvacija_poprava2.pdf (6. 3. 2013).
12. Krek, J., Metljak, M. (ur.). (2011). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Dostopno na <http://www.belaknjiga2011.si/pdf/-resitve%20pss%20za%20osnovno%20solo.pdf> (3. 12. 2013).
13. Marentič Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
14. Marentič Požarnik, B. (2003). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
15. Milekšič, V. (2002). Preverjanje in ocenjevanje znanja v devetletni osnovni šoli. *Vzgoja in izobraževanje*, 2002, št. 6, str. 8–18.

16. Pevec Semec, K., Andrin, A., Emeršič, S., Jazbec, S., Kerin, M., Kogoj, B., Kruh Ipavec, J., Juriševič, M., Novak, M., Pižorn, K., Todorovski, M., Volčanšek, S., Zupančič, R., Šipoš, N. (2013). *Program osnovna šola. Učni načrt. Tujji jezik v 2. in 3. razredu*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
17. Pižorn, K. (2009). Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 12–24.
18. Pižorn, K. (2009a). Raziskave na področju preverjanja/ocenjevanja tujejezikovnega znanja v otroštvu. V: Pižorn, K. (ur.), *Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 304–323.
19. Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli. *Ur. l. RS*, št. 52/2013. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/content?id=113609> [3. 2. 2014].
20. Razdevšek - Pučko, C. (1991). Škodljivo številčno ocenjevanje: kaj menijo učiteljice prvega in drugega razreda osnovne šole o problemih preverjanja in ocenjevanja znanja svojih učencev. *Prosvetni delavec*, 42, št. 1 (14. 1. 1991), str. 8.
21. Razdevšek - Pučko, C. (1994). Nova doktrina preverjanja znanja kot odgovor na spremembe v šoli. *Sodobna pedagogika*, let. 45, št. 3–4, str. 132–139.
22. Razdevšek - Pučko, C. (1995). Drugačne oblike preverjanja in ocenjevanja znanja. *Sodobna pedagogika*, let. 47, št. 9–10, str. 411–419.
23. Razdevšek - Pučko, C. (1999). Opisno ocenjevanje. *Tempus Respect*. Pedagoška fakulteta Ljubljana.
24. Razdevšek - Pučko, C. (2004). Formativno preverjanje znanja in vloga povratne informacije. *Sodobna pedagogika*, let. 55, št. 1, str. 126–139.
25. Razdevšek - Pučko, C. (2008). Preverjanje in ocenjevanje znanja v prvem triletnju osnovne šole. V: Polak, A. (ur.), *Učitelji, učenci in starši o prvem triletnju osnovne šole*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, str. 30–39.
26. Rutar Ilc, Z. (2000). Opisni kriteriji znanja kot pogoj za kvaliteten povratno informacijo. V: Krek, J., Cencič, M. (ur.), *Problemi ocenjevanja in devetletna osnovna šola: zbornik prispevkov o ocenjevanju znanja*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, str. 113–123.
27. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Dostopno na <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (13. 2. 2014).
28. Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO). 2011. MIZŠ. Dostopno na <http://www.europass.si/files/userfiles/europass/SEJO%20komplet%20za%20splet.pdf>.
29. Wiggins, G. (1998). *Educative Assessment*. San Francisco: Jossey – Boss.
30. Wiliam, D. (2013). Vloga formativnega vrednotenja v učinkovitih učnih okoljih. V: *O naravi učenja*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
31. Žakelj, A. (2002). Opredelitev kriterijev ocenjevanja: matematika, delovno gradivo, Zavod RS za šolstvo.

Opombe

- ¹ S terminom znanje opredeljujemo znanje v najširšem smislu in sicer deklarativno in proceduralno znanje.
- ² Kriterije lahko izbiramo po različnih ključih. Tako npr. lahko izhajamo iz učinka, ki ga naredi dosežek, iz kakovosti dosežka, iz uporabljenih metod, postopkov in načinov, iz vsebinske ustreznosti dosežka ali pa iz njegove dorečenosti. (Primeri: glede na učinek: učinkovitost odgovorov, ustvarjalnost dela, novost rešitve, prodornost presoje, informativnost ugotovitev; glede na kakovost izdelka: jasnost, prodornost (npr. razprave ali argumentov), načrtovanost, izvedenost, organiziranost, koherentnost, tehnična dovršenost, natančnost, izbrusenost itn.; glede na uporabljene metode, postopke in načine: učinkovito, prilagojeno, samoregulativno, vztrajno, podjetno, premišljeno, odgovorno, metodično, raziskovalno, sodelovalno, spodbujajoče; glede na vsebinsko ustreznost: primerno, korektno, natančno, utemeljeno, preverjeno, osredotočeno, po pravilih. [Povzeto po Wiggins, 1998, 131])
- ³ V preglednici so navedeni vsi možni kriteriji, ki izhajajo iz področja ocenjevanja. Priporočljivo je, da za posamezno ocenjevanje učitelja za vsako področje izbere tri do štiri kriterije.
- ⁴ Pri pripravi primerov poleg avtoric sodelovala tudi Mateja Todorovski.

Ana: Mandala

